

LAPIN KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

Sisällys

1 JOHDON KATSAUS.....	3
2 KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
3 KÄRÄJÄOIKEUDEN ORGANISAATIO 2022	7
Hallinto-osasto	7
Lainkäyttöosastot	7
4 TOIMINTA JA TULOKSELLISUUS	9
Rikosasiat.....	9
Riita-asiat	10
Hakemusasiat	10
Tuomioistuinsovittelu ja sovinnot	10
Ratkaisujen pysyvyys.....	10
5 TILASTOJA.....	11
Saapuneet rikosasiat 2022	11
Saapuneet ja ratkaistut varsinaiset rikosasiat vuosina 2018 – 2022	11
Saapuneet ja ratkaistut laajat riita-asiat vuosina 2018 – 2022	12
Saapuneet ja ratkaistut summaariset velkomusasiat vuosina 2018– 2022	12
Vireillä olevat varsinaiset rikosasiat	13
Vireillä olevat laajat riita-asiat	13
6 HENKILÖSTÖ JA KOULUTUS.....	14
Henkilöstö	14
Koulutus	14

Kemin kanslian aulatilat

1 JOHDON KATSAUS

Käräjäoikeuden tehtävänä on käsitellä ja ratkaista rikos-, riita-, hakemus- ja maoikeusasioita oikeudenmukaisesti, laadukkaasti, tehokkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Tehtävän toteuttamiseen vaikuttivat vuonna 2022 erityisesti koronapandemia, laajat ja vaativat jutut, summaaristen asioiden ruuhkautuminen, kansliahenkilökunnan vaihtuvuus, AIPA-asiankäsittelyjärjestelmän laajentuminen sekä toimitilahankkeet.

Käräjäoikeus joutui peruuttamaan keväällä 2020 alkaneen koronapandemian alkuvaiheessa erityisesti vaativimpien asioiden pääkäsittelyjä. Tämä aiheutti sen, että pääkäsittelyt viivästyivät yli puolella vuodella. Käräjäoikeuden tavoitteena oli purkaa näin syntynyttä pääkäsittelyruuhkaa vuoden 2021 aikana tulosneuvotteluissa myönnettyillä lisäresursseilla. Ruuhkan purkaminen jäi kuitenkin puolitiehen, koska käräjäoikeuteen saapuneiden rikosasioiden määrä oli noin 200 asiaa suurempi kuin tulosneuvotteluissa oli arvioitu.

Käräjäoikeus sai käsiteltyä vuoden 2022 aikana loppuun kaikki Kittilän kunnan päätöksentekoon liittyneet virkarikosasiat ja pääosan Tenojoen vesistön erityisperusteisia kalastusoikeuksia koskeneista maoikeusasioista. Käräjäoikeus käsitteli lisäksi koko loppuvuoden laajaa huumausaineiden maahantuontiin liittynyttä rikosasiaa kolmen tuomarin kokoonpanossa. Kaikkiaan käräjäoikeus joutui sitomaan näiden laajojen ja vaativien asioiden käsittelyyn kolmen tuomarin työpanosta vastaavat resurssit koko vuoden ajaksi. Tämä oli omiaan vaikeuttamaan käräjäoikeuden päätavoitteeksi asettaman pääkäsittelyruuhkan purkamista.

Käräjäoikeuteen saapuneiden summaaristen riita-asioiden määrä kasvoi voimakkaasti kevään 2022 aikana niin, että käräjäoikeudessa oli vireillä kesän alussa liki 9000 summaarista riita-asiaa. Näin syntyneitä ruuhkaa saatiin purettua siten, että vireillä olevien summaaristen asioiden määrä oli vuodenvaihteessa noin 6000 asiaa.

Kansliahenkilökunnan vaihtuvuus oli edelleen suurta erityisesti alkuvuoden aikana. Pääsyyinä siihen on kansliahenkilöstön tehtävien vaatavuutta vastaamaton palkkaus ja sen jälkeensä jääneisyys verrattuna vastaavia tehtäviä muissa valtion virastoissa hoitavan henkilöstön palkkoihin. Vaihtuvuuteen on ollut lisäksi omiaan vaikuttamaan se, että käräjäoikeudessa on suhtauduttu myönteisesti henkilökunnan opiskeluun, mikä on lisännyt opintovapaalla olevien määrää. Henkilöstön vaihtuvuus vaikuttaa työhyvinvointiin. Käräjäoikeus on pyrkinyt nopeuttamaan käräjäoikeuden töiden oppimista lisäämällä perehdytystä ja sisäistä koulutusta. Työhyvinvointia on edistetty myös yhteisiä tilaisuuksia järjestämällä. Yhteinen kehittämis- ja työhyvinvointipäivä pidettiin kesäkuussa ja pikkujoulumatka suunnattiin Haaparannalle, jossa tutustuttiin Haaparannan käräjäoikeuden ihmisiin ja työmenetelmiin.

AIPAn käyttö laajeni maaliskuussa 2022 laajoihin riita-asioihin ja turvaamistoimiasioihin. Käräjäoikeuden henkilöstö osallistui käyttöönottoja tukevaan koulutukseen AIPA-hankkeessa laaditun suunnitelman mukaisesti. Uuden asiakäsittelyjärjestelmän vaatima uusien työtapojen omaksuminen ja kehittäminen sekä järjestelmän puutteet ja toimintahäiriöt lisäsivät työn kuormittavuutta. Toisaalta voidaan arvioida, että kuorimittavuus olisi ollut merkittävästi suurempi, mikäli käräjäoikeus ei olisi aloittanut aktiivista siirtymistä sähköisten työvälineiden käyttöön jo edeltävinä vuosina, vaan olisi viivytännyt sähköisen oikeudenkäynnin ja muun digitalisaation käyttöönottoa.

Rovaniemen kanslia ja istuntopaikka toimii Senaatti-kiinteistöjen omistamissa toimitiloissa Valtakadun varrella. Senaatti-kiinteistöt on aloittanut vuonna 2020 hankkeen, jonka tarkoituksena on selvittää, voidaanko toimitilat siirtää nykyisestä kiinteistöstä poliisilta vapautuneisiin tiloihin valtion virastotalolle. Siirtoa koskeva hankesuunnitelma valmistui loppuvuodesta 2021. Suunnitelmassa arvioitiin, että siirto toteutuu aikaisintaan vuonna 2024, koska siirron toteuttaminen vaatii laajaa peruskorjausta ja siihen liittyvää vaativaa suunnittelutyötä erityisesti istuntotilojen osalta. Tätä kirjoitettaessa on kuitenkin tiedossa, että hanke valmistunee näillä näkymin aikaisintaan vuonna 2027. Hanke ollaan kuitenkin edelleen toteuttamassa ja suunnittelu etenee.

Kemin henkilöstö toimi väistötiloissa kesäkuun loppuun 2021 saakka, kun henkilöstön tilat tiivistettiin Kemin oikeustalon 3. ja 4. kerrokseen. Lisäksi Kemin ja Kittilän istuntosalien salivarustelu uusittiin kevään aikana. Saleja ei voitu käyttää muutaman viikon kestäneiden varustelutöiden aikana. Koska vastaavaa varustelua ei saatu toteutettua muissa toimipaikkojen istuntosaleissa, istuntosalien käytettävyyttä laadukkaaseen ja tehokkaaseen sähköiseen oikeudenkäyntiin ei ollut parhaalla mahdollisella tasolla.

Myös käräjäoikeuden johdossa tapahtui muutoksia vuonna 2022. Käräjäoikeuden pitkäaikainen laamanni Jyrki Kiviniemi siirtyi 1.8.2022 Rovaniemen hovioikeuden presidentiksi. Kiviniemen jälkeen laamannina toimi käräjätuomari Tuula Hiukka-Poikela syyskuun loppuun asti ja lokakuun alusta hovioikeudenlaamanni Sakari Laukkanen vuoden loppuun asti.

Käräjäoikeuden toiminnan tuottavuus oli edellä mainituista haasteista huolimatta tulostavoitteen mukainen sekä korkeampi kuin koko maassa keskimäärin ja selvästi korkeampi kuin vuonna 2021. Käräjäoikeuden henkilökunta teki käräjäoikeudelle kuuluvat tehtävät ahkerasti ja tuloksellisesti sekä erityisen vastuuntuntoisesti. Henkilökunta ansaitsee siitä parhaimmat kiitokseni.

Laamanni Sakari Laukkanen

2 KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Käräjäoikeuden perustehtävä on antaa oikeusturvaa tuomiopiirissään ratkaisemalla sen käsiteltäviksi saatetut riita-, rikos-, hakemus- ja valitusasiat.

Lapin käräjäoikeuden tuomiopiirinä on Lapin maakunta. Siihen kuuluu Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen ja Ylitornion kunnat. Tuomiopiirin väkiluku 31.12.2022 oli 175 795 asukasta. Tuomiopiirin pinta-ala on noin 100 369 neliökilometriä eli yksi neljäsosa Suomen pinta-alasta.

Maa-oikeusasioissa käräjäoikeuden toimialue käsittää Lapin maakunnan lisäksi Kainuun maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnat.

Lapin käräjäoikeus kuuluu Rovaniemen hovioikeuspiiriin. Käräjäoikeuden ratkaisuihin tehdyt muutoksenhakuasiat käsitellään maa-oikeusasioissa korkeimmassa oikeudessa, sotilasoikeudenkäyntiasioissa Helsingin hovioikeudessa ja muissa asioissa Rovaniemen hovioikeudessa.

Lapin käräjäoikeuden erityispiirteitä ovat laaja tuomiopiiri sekä toiminnan jakautuminen kahteen kansliaan Rovaniemelle ja Kemiin sekä istuntojen osalta lisäksi neljälle istuntopaikalle: Sodankylä, Kittilä, Ivalo ja Utsjoki. Maa-oikeuden istuntoja pidetään tämän ohella kaikkien maa-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvien kuntien alueella.

Käräjäoikeuden tuomareiden ja kansliahenkilöstön istuntomatkojen pituudet vaihtelevat 120 kilometristä 650 kilometriin ja edestakainen matka kansliasta toiseen on 240 kilometriä. Haastemiesten tiedoksiantomatkat ovat usein tätäkin pidempiä. Käräjäoikeuden henkilöstö joutuu tämän vuoksi käyttämään matkustamiseen huomattavan osan työajastaan, vaikka käräjäoikeuden istunnoissa, koulutuksissa ja kokouksissa käytetään video- ja muita etäyhteyksiä aina, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Hallintoakaan ei voi hoitaa pelkästään videoyhteyksien välityksellä, vaan viraston johdon ja esimiesten edellytetään käyvän molemmissa kanslioissa säännöllisesti.

Saamelaisten kotiseutualue kuuluu kokonaan Lapin käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Käräjäoikeudella on velvollisuus ottaa huomioon saamelaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet kaikessa toiminnassaan, kuten poronhoitoon ja muihin luontaiselinkeinoihin sekä maanomistukseen liittyviä asioita käsitellessään. Saamelaisilla on oikeus käyttää äidinkieltään käräjäoikeudessa asioidessaan sekä saada tulkkausapua käräjäoikeuden istunnoissa ja kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat asianosaisen äidinkielelle eli pohjois-, inarin- tai koltansaamelle käännettynä.

3 KÄRÄJÄOIKEUDEN ORGANISAATIO 2022

Hallinto-osasto

Käräjäoikeus on hallinnollisesti päällikkövirasto. Käräjäoikeuden päällikkönä toimiva laamanni ratkaisee yksin suuren osan hallintoasioista hallintosihteerin tai muun virkamiehen valmisteltua asian. Laamannin apuna käräjäoikeuden toiminnan suunnittelua varten on johtoryhmä, johon kuuluvat laamannin lisäksi osastojen johtajat ja hallintosihteerit. Käsiteltävänä olevan asian laadun perusteella johtoryhmää voidaan tarpeen mukaan täydentää muilla henkilöillä.

Hallinto-osasto vastaa yleis-, henkilöstö- ja taloushallinnosta, viestinnästä, kirjasto- ja tietopalvelusta, turvallisuudesta, ict-asioista, kirjaamotoiminnasta sekä tiedoksiantotoiminnasta.

Lainkäyttöosastot

Käräjäoikeudessa on kaksi lainkäyttöosastoa. Lainkäyttöosastojen johtajina toimivat laamannin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät käräjätuomarit.

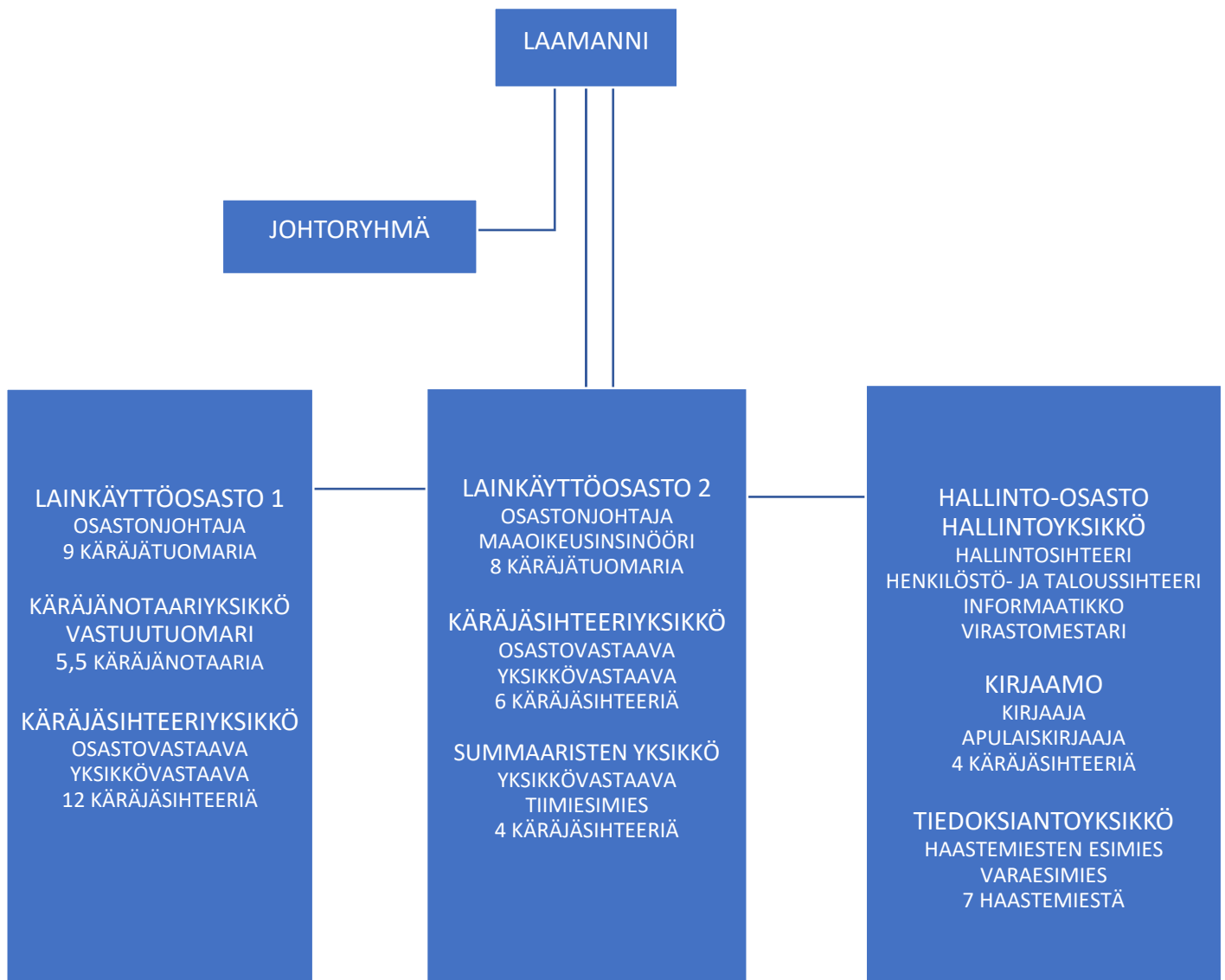
Ensimmäinen lainkäyttöosasto vastasi vuonna 2022 rikosoikeudellisten asioiden ja insolvenssiasioden käsittelystä sekä muiden kuin perheoikeudellisten hakemusasioiden käsittelystä sekä niihin liittyvästä päivystyksestä. Lainkäyttöosasto vastasi lisäksi kärjänotaareiden lainkäyttötoiminnasta.

Toinen lainkäyttöosasto vastasi riita-asioiden ja perheoikeudellisten hakemusasioiden ja maa- ja metsätalouden oikeusasioiden käsittelystä sekä summaaristen riita-asioiden käsittelystä.

Molemmat osastot vastasivat pakkokeinoasioista ja niihin liittyvästä päivystyksestä.

Kumpikin lainkäyttöosasto käsitteli lisäksi toisen lainkäyttöosaston vastuulle kuuluvia asiaryhmiä, mikäli se oli osastojen työmäärän tasaamiseksi tai tarkoituksenmukaisten tehtävänkuvien muodostamiseksi tarpeen. Kummankin osaston tuomarit toimivat lisäksi sovittelijoina.

Käräjäoikeuden lainkäyttötoimintaan osallistuu henkilökunnan lisäksi rikos- ja maa-oikeusasioissa kuntien valtuustojen nimittämiä lautamiehiä sekä sotilasrikosasioissa kaksi hovioikeuden määräämää asiantuntijajäsentä varamiehineen.

4 TOIMINTA JA TULOKSELLISUUS

Käräjäoikeuden tulostavoitteena on ollut ratkaista asioita saman verran kuin niitä saapuu sisään. Käräjäoikeuteen arvioitiin saapuvan 23945 asiaa ja ratkaistavan 25156 asiaa. Asioita saapui 21156 asiaa ja niitä ratkaistiin 19884 asiaa. Vireillä olevien asioiden määrä oli toimintavuoden lopussa 8183 asiaa. Painotetuksi työmääräksi arvioitiin 8322 ja toteutunut työmäärä oli 7372 painotettua työsuoritetta. Tuottavuuden tunnusluvuksi arvioitiin 112 ja toteutunut luku oli 99. Taloudellisuusluvuksi arvioitiin 600 euroa ja toteutunut oli 675 euroa. Koko maan osalta toteutuneet luvut olivat tuottavuus 95 ja taloudellisuus 797 euroa.

Tulosneuvotteluissa asetettujen tavoitteiden mukaiset sekä toteutuneet tunnusluvut olivat seuraavat:

2022	TAVOITE	TOTEUTUNUT
Saapuvien asioiden määrä	23945	21156
Ratkaistujen asioiden määrä	25156	19884
Painotettu työmäärä	8322	7372
Tuottavuus	112	99
Taloudellisuus	600	675

KÄSITTELYAJAT	TAVOITE	TOTEUTUNUT
Rikosasiat	6,0 kk	5,6 kk
Laajat riita-asiat	9,0 kk	9,9 kk
Velkajärjestelyasiat	7,0 kk	8,3 kk
Summaariset asiat	5,0 kk	4,0 kk

Rikosasiat

Varsinaisia rikosasioita arvioitiin saapuvan 2200 asiaa. Asioita saapui 1985. Määrä oli 215 asiaa vähemmän kuin vuonna 2021. Muita rikosoikeudellisia asioita saapui 158, kun niitä edellisenä vuonna saapui 178. Varsinaisia rikosasioita arvioitiin ratkaistavan 2200 asiaa, mutta niitä ratkaistiin 1801 asiaa. Ratkaisuista 234 oli käsittelyratkaisuja. Vireillä oli 31.12.2022 varsinaisia rikosasioita 855 asiaa ja muita rikosoikeudellisia asioita 37.

Pakkokeinoasioita saapui 313 ja niitä ratkaistiin 277. Asioita saapui 7 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Käsittelyaikatavoite 6,0 kuukautta alitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 5,6 kuukautta.

Riita-asiat

Laajoja riita-asioita arvioitiin saapuvan 300 asiaa ja ratkaistavan 300 asiaa. Asioita saapui 243 ja niitä ratkaistiin 270 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 237 asiaa. Käsittelyaikatavoite 9 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 9,9 kuukautta.

Summaarisia riita-asioita arvioitiin saapuvan 18500 asiaa ja ratkaistavan 19700 asiaa. Niitä saapui 16357 eli 2375 asiaa vähemmän kuin vuonna 2021. Asioita ratkaistiin 15096 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 6222 asiaa. Käsittelyaikatavoite oli 5,0 kuukautta, joka alitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 4,0 kuukautta.

Maa- ja metsätalouden oikeusasioita arvioitiin saapuvan 50 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 25 ja ratkaistiin 17 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 25 asiaa. Käsittelyaikatavoite 8,0 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 10,9 kuukautta.

Hakemusasiat

Avioerohakemuksia arvioitiin saapuvan 500 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 475 ja ratkaistiin 422 asiaa.

Muita hakemusasioita arvioitiin saapuvan 1100 asiaa ja ratkaistavan 1080 asiaa. Asioita saapui 1076, joka oli 48 asiaa vähemmän kuin vuonna 2021. Asioita ratkaistiin 1114 asiaa.

Velkajärjestelyhakemuksia arvioitiin saapuvan 270 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 220 ja niitä ratkaistiin 182 asiaa. Käsittelyaikatavoite 7,0 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 8,3 kuukautta. Konkurssiasioita arvioitiin saapuvan ja ratkaistavan 80 asiaa. Konkurssiasioita saapui 60 ja ratkaistiin 82 asiaa.

Tuomioistuinsovittelu ja sovinnot

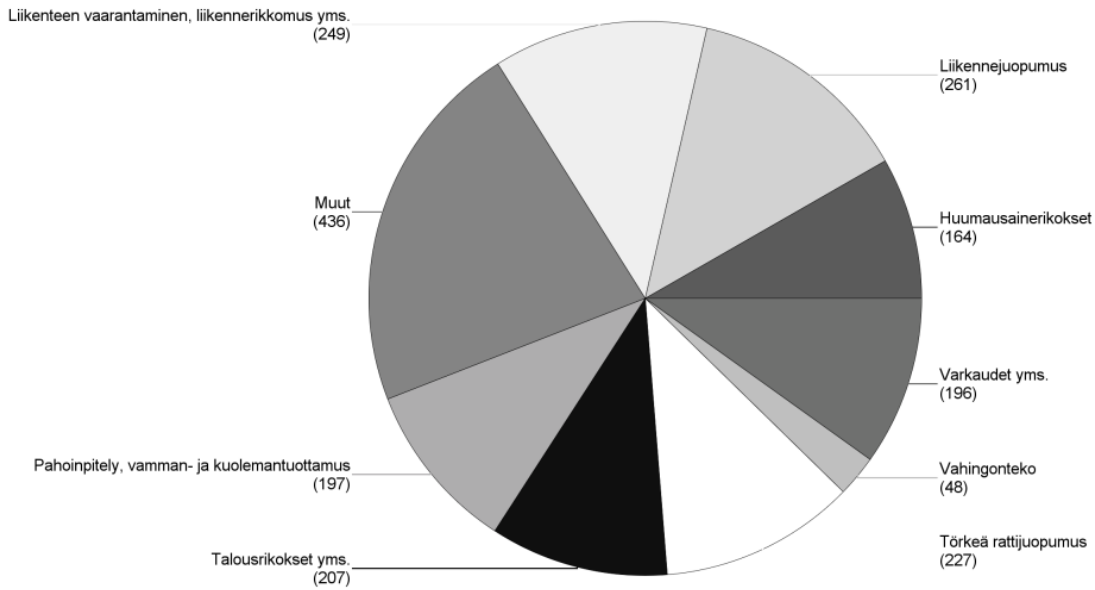
Riita-asioita ohjautui tuomioistuinsovitteluun 19 asiaa, joista sovittelussa on ratkaistu 14 asiaa. Asiantuntija-avusteiseen huoltajusuurioiden sovitteluun eli ns. Follo-sovitteluun ohjautui 10 asiaa, joista on sovinto saavutettu seitsemässä asiassa.

Ratkaisujen pysyvyys

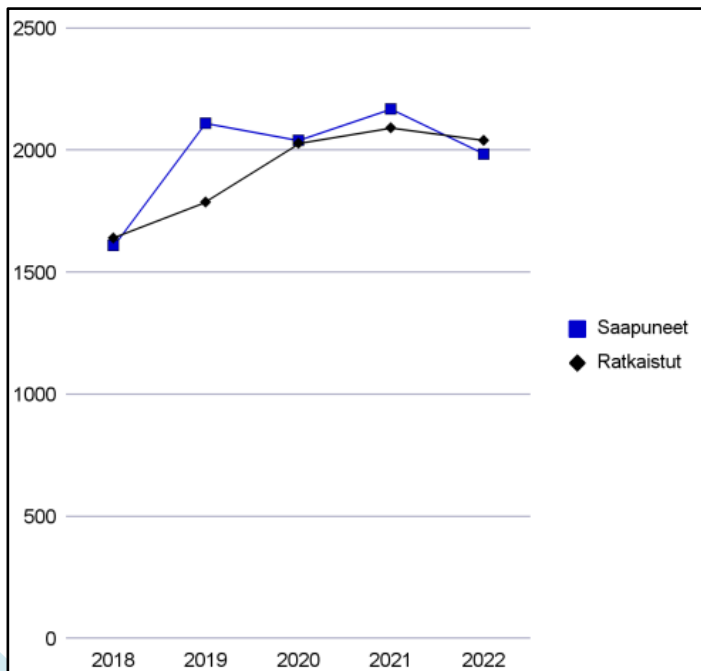
Rovaniemen hovioikeus ratkaisi vuoden 2022 aikana yhteensä 285 Lapin käräjäoikeuden ratkaisuista tehtyä muutoksenhakuasiaa. Hovioikeus muutti ratkaisujen lopputulosta 59 asiassa.

5 TILASTOJA

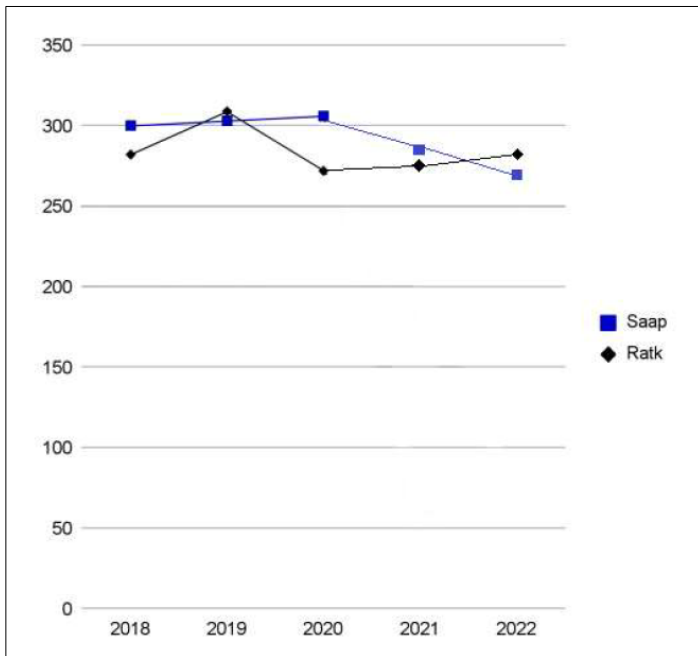
Saapuneet rikosasiat 2022

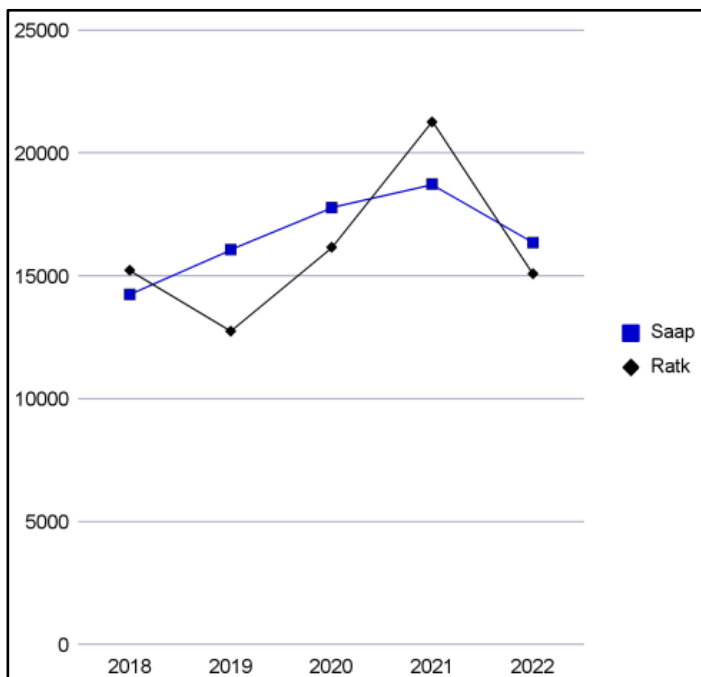
Saapuneet ja ratkaistut varsinaiset rikosasiat vuosina 2018 – 2022

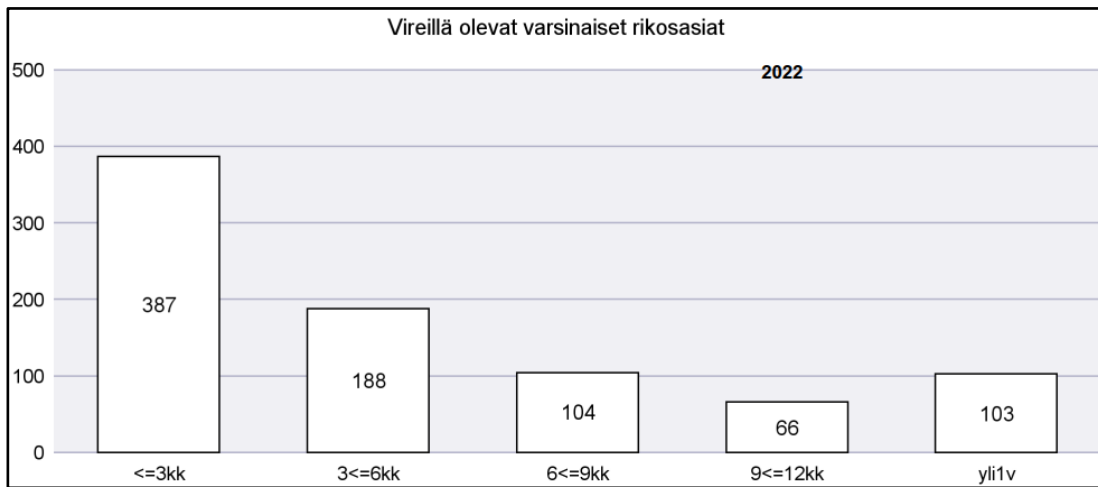
Saapuneet ja ratkaistut laajat riita-asiat vuosina 2018 – 2022

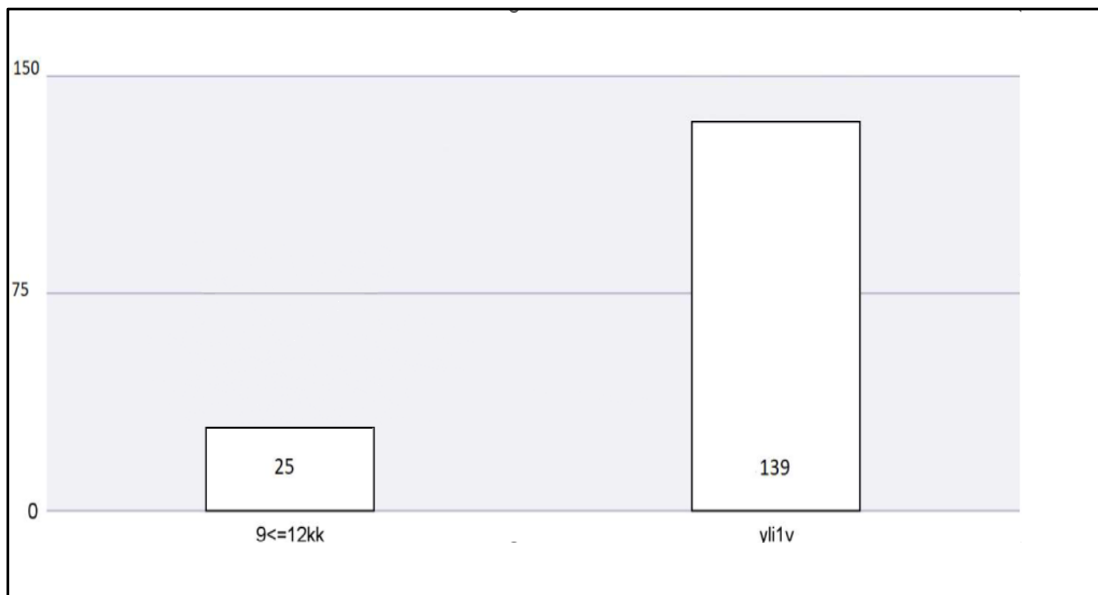
Saapuneet ja ratkaistut summaariset velkomusasiat vuosina 2018– 2022

Vireillä olevat varsinaiset rikosasiat

Vireillä olevat laajat riita-asiat

6 HENKILÖSTÖ JA KOULUTUS

Henkilöstö

Vuonna 2022 käräjäoikeudessa oli 72 vakinaista virkaa: Laamanni, 17 käräjätuomaria, maa-oikeusinsinööri, kärjäviskaali, viisi kärjänotaaria, hallintosihteeri, 36 kärjäsihteeriä, virastomestari ja yhdeksän haastemiestä.

Käräjäoikeudelle oli lisäksi myönnetty määrärahat määräaikaisen kärjäsihteerin palkkaamiseksi 12 kuukaudeksi ja 5 kuukaudeksi, kärjänotaarin palkkaamiseen 6 kuukaudeksi sekä neljän korkeakouluharjoittelijan palkkaamiseksi 3 kuukaudeksi. Käräjäoikeudessa oli lisäksi pitkäaikaisten virkavapauksien ja avoinna olleiden virkojen vuoksi myös muuta määräaikaista henkilökuntaa.

Tuomioistuinharjoittelun suoritti viisi kärjänotaaria. Kaksi kärjänotaaria keskeytti tuomioistuinharjoittelun.

Molemmissa kanslioissa oli kolmen kuukauden ajan harjoittelijoita yhteensä neljä oikeustieteen opiskelijaa Lapin yliopistosta. Lisäksi Lapin käräjäoikeus toimi siviilipalveluspaikkana ja palveluksen suoritti loppuun yhteensä kolme siviilipalvelusmiestä.

Henkilöstöstä työskenteli Rovaniemen kansliassa 38 henkilöä ja Kemin kansliassa 26 henkilöä. Lisäksi kahdeksan henkilöä työskenteli Sodankylän istuntopaikalla.

Tulosneuvotteluissa käräjäoikeuden henkilötyövuosien määräksi oli arvioitu 74,5. Toteutunut henkilötyövuosi määrä oli 74,2.

Käräjäoikeuden palveluksesta jäi eläkkeelle kaksi henkilöä.

Koulutus

Käräjäoikeus kehitti ja ylläpiti henkilöstönsä ammatillista osaamista Lapin käräjäoikeuden koulutussuunnitelman ja Tuomioistuinviraston laatiman koulutussuunnitelman mukaisesti.

Henkilöstö osallistui suunnitelman mukaisiin koulutuksiin yhä enenevässä määrin etäyhteyksillä. Koulutukseen käytettiin yhteensä 174 henkilötyöpäivää. Tästä kokonaismäärästä suurin osa oli Tuomioistuinviraston järjestämää koulutusta. Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhanke järjesti koulutusta pakkokeinoasioista ja oikeudenkäynnin julkisuudesta.

Rovaniemen hovioikeuden kärjänotaaripäivät järjestettiin Rovaniemen hovioikeudessa 10.2.2020, johon osallistuivat kaikki tuomioistuinharjoittelua suorittavat kärjänotaarit. Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten kansliahenkilökunnan koulutuspäivät järjestettiin Levillä 8. – 9.9.2022.

Rovaniemen kanslian aulatilat